Број 9. У Темишвару, недеља 20. јануара (1. фебр.) 1880. Год. III.

НАРОДНИ ГЛАСНИК.

ИЗЛАЗИ: СРЕДОМ, ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ.
Стаје: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину
На годину: ..... фор. 12
„ по године..... „ 6
„ четврт год. ..... „ 3

За Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран. — За Бугарску, Румунију, Грчку, Италију, Русију и Швајцарску 45 фран., за Француску, Енглеску и Америку 50 фр.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Temesvár (Josefstadt) Schiffgasse 17.

За огласе плаћа се од обичног реда 6 нов. и сваки пут 30 нов. биљеговина.
Приполано плаћа се од реда 10 нов.
Рукописи се не враћају.

Темишвар 19. јануара.

Кад за једну владу нема кабинетског питања, кад она не верма ни једно опште признато парламентарно правило о посредној изјави поверења и неповерења, онда је појмљиво, зашто се така влада држи у пркос незадовољству и огорчењу у земљи. Са таким дебелообразијем на једној и безначелним попуштањем на другој страни, може се држати најгора и најслабија влада.

Пратећи дојакошњи рад српске скупштине и посматрајући владино држање наспрам ње, ми долазимо до уверења, да ће садање министарство преживити и ову скупштину. Јер кад један кабинет равнодушно прима једногласни вотум противу својих предлога, (види предлог о народној банци) онда за њега нема законитог пута и начина, којим би му се могло доскочити.

Неки мисле, па и наш београдски дописник, да ће за српску владу настати црни дани, баш при крају скупштине. Они држе, да ће се тек на буџету и закону о штампи развити жестока борба међу владом и скупштином, и да је врло могуће, да ће се ту спотаћи и о земљу љоснути Ристићево министарство.

На жалост, ми не можемо да делимо то мишлење, и ако увиђамо, да су најважнији и најтугаљивији предмети још не решени. Већина скупштинска састављена је од владиних посланика, од необавештених заступника из ново-ослобођених крајева и једне гомилице интересованих присталица владе, из Србије. У тој већини има до душе елемената, који су у више прилика, а нарочито у материјалним питањима, прелазили у логор опозиције. Али је муфљуска влада умела свагда протумачити: да се „стручна" питања не тичу целог кабинета, а у неколико случајева пристала је и сама уз опозицију, чим је опазила, да на њену страну нагиње већина. Влада је, на прилику, поднела предлог, који преиначава наплату патентарине. Скупштина одбије тај предлог, укида патентарину и из њене средине излази предлог о новом избору за одужење земље. Ристићево министарство не само што не брани своје першашње гледиште, већ га и само осуђује, са изјавом, да ће радо примити скупштински предлог, у замену за пропалу патентарину. По жељи опозиције, министар унутр. дела подноси предлог о укидању поштарине за периодичне, али не и за политичне листове. У скупштини се води занимљива препирка о томе предлогу. Свеснији посланици доказују да у Србији, где су и иначе трајави услови за развитак књижевности и новинарства, ваља избегавати све оне законске мере, које те услове погоршавају. Министар полиције, који се у штампи разуме, колико слепац у моловању, најпре се жестоко противи захтеву опозиције, а при крају дебате, видећи, да ће опозиција победити, капитулира пред њом, изјављујући на даље: да ће се у буџету с друге стране накнадити доходак, који је држава имала од поштанске пошевине српских новина. Министар финансије износи пред скупштину предлог о народној банци. Тај предлог прошао је кроз министарску седницу, те добио благослов целе владе. Министарски листови обећавају народу огромне користи од народне банке. Министарски сензали облизују се око масних провизиона. Страни агенти не избијају из министарских оцаклија. Агитација се развија по буџацима. Све се чини, да предлог о народној банци продре у скупштини. Међутим скупштина готово једногласно одбија предлог и министар финансије, а с њиме и цела влада, у последњем тренутку долазе до убеђења, да њихов предлог неваља.

Где се така парламентарна чуда и накараде збивају, ту нема мерила, по коме би се могао оценити положај владе у скупштини, нити се даје предвидити случај у коме би могло наступити кабинетско питање.

Влада, која са тако веселим срцем и лаком савешћу прима скупштинске шамаре у толиким питањима, неће бити осетљивија и образнија, ни у стварима државног буџета. Она је већ много добила тиме, што је одклонила опасност: да у посланичке руке не дођу штампани буџетски рачуни, из којих би народни заступници видели, како је удешен тај опсенарски апарат, што се буџетом зове. Финансиски одбор, у коме заседава већина трезвених посланика, тражио је, да се подробан буџет штампа на петнајест дана пре буџетског претреса у скупштини. Одборови разлози били су тако убедљиви, да их нико у скупштини није могао оборити. Али се мајстори и ту досетише. Они убедише већину скупштинску, да је немогуће штампати ове године специјалан буџет, јер би то узело млого времена, али ће „до године" зацело учинити по предлогу одборовом. Тако ће буџет и ове године доћи пред необавештену скупштину. То у млогоме олакшава владин задатак: да своје буџетске ујдурме опет протури у скупштини. Српској скупштини и онако фале стручни зналци, финансисте и економи. Па још кад се тако важни предлози, као што је државни буџет, тек онда упознају са скупштином, кад се и решавају — онда се по себи разуме, да ће влада, која је неколико месеци на буџету радила, бити у стању да надмудри и завара неспремне посланике. На послетку, Ристићевом министарству остаје свагда отворено дојакошње прибежиште попуштања и угађања већини скупштинској. Нека се половина буџета прекроји у смислу штедње, нека се у највећем делу ванредног буџета пронађу министарски фалсификати, — влада то неће сматрати као какав парламентарни пораз, него ће лепо наставити своју ћифтинску тактику, угађања већини скупштинској. Она ће и даље одпочињати борбу у обранбеном положају, а после при сваком јуришу скупштине одступати, док се на послетку не нађе какав државни разлог, који оправдава коначну предају пред противником.

Што се тиче закона о штампи, ми смо уверени, да ће г. Ристић употребити сва своја позната лукавства, да задовољи скупштину каквом параграфском променом, без праве вредности за слободу речи. Да он то уме боље но ико други у Србији, то сведоче сви његови политични закони од времена намесништва па до данас. Српски закон о штампи и онда, кад је наслободоумнији био, одликовао се је претераном строгошћу казни. Дозвољавао је слободу писања, али је у исто време био неумолив према писцу, који би премашио меру његових прописа. Тај је закон на лањској скупштину изгубио и ону прву половину, а задржао је и пооштрио ону другу. Да се врати слобода речи, ваљало би укинути полицајску цензуру, а да се то изведе, морао би се опет обрисати онај законски члан, који даје власти право да узапти новине, пре но што су у јавност пуштене. Те благодети не ће се лишити г. Ристић, без велике невоље. Ако мора изнети нешто пред скупштину, он ће сигурно покушати, да полицајску цензуру формално ублажи, али да, у самој ствари, узде слободној речи опет остану у његовим рукама. Што се тиче строгости у казнима, г. Ристић их заиста неће ублажити. Њему су оне одавна омилиле, а нарочито од оног доба, како су многе изврсне публицисте српске морале трунути и пропадати по српским апсовима, само за то, што су увредили њ. екселенцију.

И тако, ма да скупштинска опозиција са пуно добре воље и енергије заступа народна права и користи, — већина скупштинска не даје нам разлога надању: да ће у овим главним питањима, о буџету и штампи, разумети важност предмета, светињу свога позива и своје дужности. Много је вероватније да ће се она и ту упустити у погодбе са владом, па остати на по пута.

ПОДЛИСТАК.

ОПОРО АЛИ ЈЕДРО.

(Продужење из 7. бр.)

Седите, седите, рече господин Селбиц, моја ће ћи ома доћи. Ја сам јој рекао, да ћете ви данас после школе амо доћи. Она вас је дакле ишчекивала, а то је у оваком случају врло пријатна ствар.

Господар економ Кернер као да није био тако исто о пријатности тога положаја убеђен. Он се премешташе узнемирен на својој столици и изгледаше јако црвен и збуњен. Једва му се поврати говор и он промрмља: Надам се, да нас госпођица Грета, оћу рећи, да мене не о — аха, аха!

Господар Кернер, каћљуцаше у шаке.

Моја ћи зна, шта се младој девојци према своме оцу пристоји, рече господин Селбиц.

Но поглед, који упре затим у врата, не говораше баш за тврдоћу његовог уверења, које он има о знању његове ћери о ћерипској јој дужности. Оба човека погледаше се нагло пуноозначајним погледом, кад се пред вратима неко шушкање зачу, које приметно наличаше угушеном јецању. Заустежући отворише се врата и устежући уђе Грета унутра.

Ово сирото малено створење изгледаше врло бледо и исплакано и преплашено, да би само човек са злом савешћу могао умирен бити и мирно очекивати крај овог, како се чињаше, незнатог догађаја са овим бесмоћним створом. Грета застаде код врати, и господар Кернер је устао, али не усудивши се, да се што од своје столице помакне, господин учитељ навуче обрве тако увр, да скоро већ више нису ни биле на челу, и рече свечаним гласом: Љубави и части достојни господар Јаков Кернер овде, учинио је мојој кући ту велику част, запросивши тебе, моју ћер Маргарету Лину Амалију, за своју брачну супругу. Он је поштено поступио, што се није, као толики лакомисленн и бесавесни младићи, прво на кћер па онда на оца, већ прво на оца па онда на кћер обратио, сходно оној пословици, да мајчин благослов деци куће гради, а очина их клетва руши. И ти, ћери моја, пружићеш са благословом твога оца руку овоме господару Јакову Кернеру овде, сходно четвртој заповеди, која деци заповеда, да штују родитеље, те да здраво буду и дуго поживе на земљи. Зато ступи ближе, чедо моје, па —

Не могу, оче, не могу, мрмљаше сиротица.

Не можеш? загрми отац, чију је вештачку мирноћу патетичан говор, који је држао, морао потпуно исцрпсти. Ти не можеш, неваљало дериште! Ти мораш, велим ти ја, ти мораш! Или ћу ти показати, да ја нисам бадава твој господар и отац. Кад би то твоја покојна мати могла чути — у гробу би се преврнула!

Ох милостиви, премилостиви боже, јецаше девојче и кршаше очајно руке.

Али знам ја, шта се врзе у твојој ћупи, продужи она гњевно; та то је стид и срам, какву сам непослушност од мога јединог детета дочекао, те ћу са тугом у гроб лећи! Така срамота да моју кућу ружи!

Старац је мислио, да ће Грета, која је иначе послушна и попустљива, у последњем часу ипак пристати; али, како се је он у томе тако љуто преварио, то је он сад ван себе од љутине био, и није много фалило, па би био своју ћер и пред овим намењеним јој човеком истукао. Господар Кернер се промени у лицу, на којем се више злоћа и јед показиваху, но стид и кајање; Грета стајаше поред врата још обливена сузама, и беше очигледно тако онемоћала, да се је једва на ногама држала. На један ма врата се отворише; слушкиња, Криста, дераше се споља:

Ах благи и преблаги боже! Та зар ви још ништа не знате? Ено сад баш је Јоцан пекаревог зеленка пробуразно и пекару грклјан пресеко!

Грета врисну, теде изиђи из собе, али се спотаче о праг и паде онесвешћена девојци на руке. Па и сад не мишљаше господин економ Кернер, да је за њега згодан час наступио, да се повуче, док се старац не виде приморан, пошто се је Грета мицати почела, да том призору крај учини, те посладе срећнога просмоца, да се распита о том ужасном догађају и таки се натраг пожури са вешћу.

На срећу догађај не беше баш тако ужасан, као што је он на овом, иначе не баш дугом путу, од пекареве па до учине куће, постао, али је за сиротог Јоцана и сувише рђав био.

Јоцан је већ око десет сата био свој посао горе у шуми довршио и последњи је товар дрва наденуо, који је морао доле одвући. А у том послу му се беше тако стужило, као никад дотле. Та он је овде толико срећних

Са нишке скупштине.

(XI седница од 26. новембра 1879.)

Радован Милошевић вели да му нису познати никакви президијали министрови, но да му је само чудно, што се овај закон о патентарини није решио свуда једнако. Задовољава се с одговором г. министра финансије, с тога, што ће комисија, о којој министар говори бити састављена од таквих људи, које неће везивати рад пређашње комисије. Само додаје, да би овај закон ваљало протумачити тако, како би свуда био разумљив. Ту би, вели, ваљала доћи подела људи: који подлеже плаћању, а који не. Чини му се да су овим законом изузети они људи, који су прави земљеделци, као и све занатије који сами својом производњом и рукотворином раде. А комисије, које су биле као да нису на то назиле, него су неке изузимале, а друге под закон подводиле. Хоће да се будућој комисији стави у дужност, те да закон буде свуда подједнако вршен.

То на прво место долази.

На друго вели долази то, што комисије нису прави пут потрефиле. Наводи пример, кад се један задругар одвоји из задруге у цељи да лакше живи, па отвори механу и какву другу радњу. Комисије су узимале целу задругу због радње тог јединог задругара и ударале патентарину. Није противан да се таква засебна радња као спекулативна одвоји и на њу удари патент, но мисли да није право да се због тога удара и на целу задругу која се земљеделством бави, због чега она мала спекулативна радња обухвата целу кућу, те и ова плаћа.

Говорећи даље о овој ствари, пошто је навео још неколико разних примера, он је за то, да се овог закона протумачи прави смисао, па да се даље о томе не говори, већ зауставе на ономе, што је г. министар финансије изјавио.

Милоје Блазнавац. Наводећи узроке, са којих је, што се тиче ове ствари, задовољан, и да је жеља његова и његових другова постигнута, он је за то, што је већина одборска предложила и казала.

Светозар Милојевић наводи, како му је претрес овога предмета нејасан с тога, што једни кажу да је то интерпелација, други оптужба, а трећи предлог. Хоће да се зна на чисто тај акт. А да се то постигне, вели да треба сазнати имена оних, који су тај акт поднели, иначе се из садржине тога акта то не може сазнати.

Председник опомиње Милојевића, да у говору не помиње имена посланика јер тиме изазива већи говор.

Светозар Милојевић разлаже, да ће се само тиме моћи извести и погодити шта се тим актом хоће, ако се имена тих посланика сазнаду, што су га потписали, па пита скупштину је ли вољна, да он та имена прочита.

Председник, у интересу скупштинског рада опет опомиње Милојевића, да не спомиње имена тих посланика.

Светозар Милојевић разлажући опширно своје назоре о разрезу, правда поступак министра финансије и наводи, да је ова дебата потекла од оних потписатих људи — посланика — чијег се интереса баш ова ствар тиче, те да је како другојаче уреди, наводећи како су општински одбори радили овај посао у интересу своме и других појединаца, а никако да се правичност задовољи. Тога ради тражи дозволу, те да прочита из званичних аката један или два таквих извештаја о разрезу код општинских одбора, и по што је прочитао извештај из Ужица, наводи, да се овим начином не може постићи циљ, који је намењена овим уписом, што ни један неће да покаже праву цифру својих доходака. Има, вели, прибраних дата за неке најимућније грађане, који према дохотку далеко би већу цифру имали да плате, него што им је одређена. Приметио је, вели, и неко журбање међу одборницима, чији је смер да се што лакше провуку, наводећи даље два — три примера, како су извесни људи — трговци — радећи по гдешто компанијски лепу зараду добили, па нису хтели никако ту зараду да покажу.

Председник: Онда г. Милојевићу, како сте почели, ништа нам не остаје него да узмемо сва акта ревидирајуће комисије, па да читамо.

Светозар Милојевић вели: да је ово само примера ради навео. Према оваквим људма кад не би било ревидних комисија, онда би значило да власт гледи како се закон изиграва. С тога министар, вели, није ни могао остати скрштених руку, а да се не стара за извршење закона као што треба. И кад одбори општински нису радили као што треба, онда он не може признати да је то закона радња и да остане разрез по општинској оцени.

Завршујући свој говор доказивањем неправилне и незаконе радње општинске, наводи, да су дотични одборници, који су били позвати извршити овај закон, протулари кроз народ гласове, да се овај закон омаловажи и не изврши. Вели да је такав случај био у Пожаревцу, где је један савесно у листици показао стање прихода од своје радње, а општински одбор, да неби због њега и од њих ко, који је таквог или бољег стања, платио већу суму, — поправио је листу од неколико хиљада на 5—6 стотина. Према томе вели да ту нема кривице до министра финансије, него до одбора општинских. И кад је то тако, министру финансије и није ништа друго остало да тој незаконитости доскочи, него одредити ревидирајуће комисије, које ће те незаконитости да исправи.

Алекса Поповић каже да је онај извештај казначеја окружног, као органа министровог, што га је посланик г. Милојевић прочитао, неистинит; да је све што има у свој записник уписао и да ништа од комисије притајао није.

Известилац одборске већине А. Бабовић вели, да се дебата отворила о стварима које нису у питању. Јер предлог господе посланика, који су га изнели, своди се на то: да се наплата разрезаног уписа обустави. И већина и мањина одборска сагласиле су се о правој есенцији предлога. Сва разлика у томе то је, што се не слажу у путевима како да се то постигне и у томе се размишља. Сви смо, вели, признали, да је било неправилности и код одбора и ревидне комисије, и да ту неправилност ваља исправити. Разлажући даље по именце мишљења већине и мањине, вели, да је скупштина чула и једно и друго, па јој ставља на гласање да оцени и једно и друго.

Љуба Дидић у подужем свом говору разлаже, како овај закон о патенту ни најмање није користан за земљу, нити ће се тим патентом држава моћи одужити. Говорећи даље о томе, каже: да би узалудно било одређивати сада друге ревидне комисије, јер ће се њом само већа шпертљанија учинити, већ да се остави у важност рад првобитних општинских одбора, како су разрез учинили, а скупштини да је прва дужност овај закон или поправити или га другим заменити.

Известилац А. Бабовић наводи: ако би се по мнењу г. Пашића и г. Дидића поништио рад ревидне комисије, тиме би се погазио члан 34 закона о упису у радње, за љубав неколико динара. Немојмо, господо, ићи на клизаву стазу, него усвојмо мнење одборске већине, па нека се исправи оно, што се има да исправи. Тиме се, вели, неће закон погазити, а доћи ће се до цељи.

Алекса Петковић, задовољавајући се одговором г. министра односно ствари о којој се говори, вели, да треба све зађевице оставити на страну, па примити оно, што је одборска већина, придржавајући се закона, усвојила, чиме ће се с једне стране постићи оно што народ жели, а с друге стране остати закон неповређен и непогажен, као и што би с мање трошка и дангубе прошли.

Димитрије Катић радује се што види, да ће општа ствар бити у добиту. Браниоци незаконитости министар финансије г. Светозар Милојевић и компанија, беже вели из једне крајности у другу, па више шкоде самој ствари коју бране. Министар г. Владимир не би вели одступио, кад би знао да има оваке браниоце у скупштини. Месец је вели дана, како се скупштина састала, а још није у почетку рада. Министар је финансије својим президијалима и својим расписима, потро, омаловажио, закона не само народна већ и владалачка права. Његовим радом, вели, никаква добра земљи није принео, већ омаловажио, што за четири године интерес на страни није плаћен.

Председник опомиње говорника, да избегава врећајуће речи.

Дим. Катић продужава говор, па између осталог вели: само кад садањи министар финансије у скупштини изјави, да је радња бив. министра незаконита, само тада може садањи министар финансије да одређује комисије, а док радња бив. министра не падне, не смеду се друге комисије одређивати. С тога је свакако за мишљење одборске мањине.

Министар просвете и црквених дела: Господо! Желео бих да проговорим неколико речи о овој ствари, не у појединостима, не у ситницама, него с општег гледишта, којим можемо постићи циљ, ради које смо се овде скупили. Ја нисам финансиста и по томе не могу улазити и кад бих хтео у појединости наређења министра финансије, која су на основу тога закона чињена. Само по ономе што ми је у главноме познато, што сам већ имао прилике чути у скупштини и колико сам обавештен од самога мог пређашњег друга г. Владимира, ја држим као што сам и од многих данас овде чуо, да је доиста главни недостатак у самом закону у неодређености и у нејасности његовој. Кад се у закону о упису у радње каже, да се има покупити известан прирез по приходу и у опште по имању, и да су ревизионе комисије или општински одбори позвани да оцењују по *„савести“*, онда признаће сваки, да није лако у целој земљи измерити или изнаћи начин, по коме ће се свакоме учинити правица. Ни једна кућа, где се мање ствари расправљају, па ни у једној општини где се прирез општински одређује, знамо да се не пролази без жалбе и свађе, а колико је теже било да се изврши оваки нов закон финансијски у целој земљи.

За време рата знамо да смо сви подпели извесне терете, који су нам хвала Богу срећно и добро уродили. После свршеног првог и другог рата, господо, умели смо опште народно дело извести онако, како се према приликама могло најбоље очекивати; али појединце и лично сваки је може бити осетио да има више материјалних брига, више домаћих незгода и више давања него што је пре имао. За што? Јер имамо да одужимо наш народни дуг, да одржимо кредит земљи на страни, онај кредит, који нам је указан у најпужнијем часу. У таким приликама наравно сваки види само своје незгоде; али они, који су позвани да државу претстављају, они у таквим тренутцима не могу се обзирати много на те незгоде ни на своје личне ни на поједине. Они гледају много даље; они гледају како ће да осигурају целину, то јест, државу од сваке могуће опасности, да је осигурају од напасти и повреде части, и да јој подјемче слободан и самосталан народни развитак, да јој створе услове за живот којим ће живети потомство. У таким приликама и под притиском тешке одговорности за углед и кредит земље није чудо, ако је министар финансије могао наредити нешто што би у појединостима софистички или законски тумачено изгледало, као неправилност и неправичност. Пита се како је смео министар да одређује на поједине људе извесну суму. Прво чини ми се не стоји да је на сваки округ формалном наредбом ударао суме, него је као што смо чули у форми поверљивог писма окружним старешинама казивао своје мишљење или жељу, да би се у томе и томе округу судећи по броју глава и по благостању могло тражити од прилике толико и толико, узимајући на ум — молим обратите на то пажњу — да је народна скупштина решила и одредила у буџету извесну суму и ставила влади на расположење да ту суму тражи.

(Наставиће се.)

Политички Савези

(мисли о будућој политици)

од руса **Д. Аверкијева.**

„Имати своју политику, то не значи дозволити да нас вуче за собом нека држава, за којом да се поводимо, није наш интерес“...

(Генерал Ламарк о политици Француске).

„Срећан је народ, који нема своје историје“. Та философска изрека мудрија је и истинитија од многих других. Политичари-реалисте, на прилику Гладстона, људи поштенога рада и научне правичности, биће да на уму имају то мудро правило, када управљају своју отачаствену лађу даље из туђих вода, даље од туђих обала, од туђих интереса, а славе своме народу не траже у показивању своје грабљивичке снаге или у огромној дрскости своје грабљивости, већ у томе, да самоме народу буде лакше у својој земљи т. ј. да му данци буду мањи, а сваке правде, доброга реда и образованости да има што више.

часова провео, овде на овом месту, које сад, како су сва дрва снета и како су одлазећа кола дубоке трагове у земљи остављала, тако пусто и гадно изгледаше. А то не бејаше његов последњи посао само за ову годину, већ за увек последњи, што га је у шуми имао да ради. Ето мајстор му је отказао; он управо нема права да га тако на врат на нос из службе отчака; али зар Јоцан да се намеће оном, који га неће? После оне глупарије са Аном већ и тако није могло бити говора о његовом остајању, па и ако му беше ње жао, и он би бог зна шта дао, да му она није по ноћном мраку на дворишту у наручја улетела, — опет то не беше оно најгоре; најгоре је то, што ће сад цела та ствар, бог те пита како слагана и намештена допрети до Грете. Па како ће сад Грета о њему да мисли? Оће ли она и од сад асуре бацати у буџак?

Јоцан стењаше тако, као да је овај последњи пањ, што га је сад к оним другима на кола бацио, центу, две тежак био. Зеленко се осврте; из очију му се сигурно ово могло прочитати, само кад би се човек у томе разумевао: Сад ће опет да се започне та грозна вожња низ брег. Иза стражњих ногу ми трацкају та тешка кола, а покрај све те невоље и стра вучем честиту лутрију. А ја би тако радо овоме краја учинио, ма па какав начин то било.

Јоцан је морао потпуно тако разумевати тај поглед, јер рече: Но, зеленко, буди паметан, та ово је и тако последњи пут, што једно с другим радимо.

Зеленко климну главом; но ако је требао то бити повољан одговор, то је он те своје лепе намере у првом тренутку већ заборавио; јер кад требаше повући, он то испрва не теде, а затим се заука и трже са амови кола, па онда скочи упропнице, колико му год амови допуштаху, а кад га Јоцан својом снажном десницом одадре, итну се он натраг и скрја пречагу.

Красан почетак, рече Јоцан.

Он није у ветар викао и ударао зеленка, те да га застраши, већ га је ударио, кад је била згода, да га окуражи, а тако и сада, кад се је несрећа већ догодила, није био ван себе. Он таппшаше дршћуће марвинче по врату, рече му: Море, зеленко. буди миран, зеленко! и стаде штету исправљати. То као да му после неког времена и пође по његовој вољи за руком. И по други пут покуша он, да покрене кола, и овога пута са бољом срећом. Зеленко као да се узе мало боље у памет, Јоцан се свом снагом одупре, гурајући кола; влажну, меку шумску земљу су прошли па дођоше на тврди пут. И на том се је каскало, да боме опет не тако, да није зеленко свој кроничан стра од зврјајућих кола за њиме показивао и то доста јасно на дотичним местима. Али опет пође Јоцану за руком да га утиша, док једном не стигоше онде, де је синоћ папуџију Клауса срео. То је било најуђе место, а ту пред самим селом. Зеленко је то место сасвим тачно познавао и у један ма он дође до тог уверења, да ће се овде или нигде иначе морати његове револуционарне одлуке остварити. У место да се као сваки иоле разуман коњ одупре стражњим ногама, те да би колико толико и од своје стране паочњакову снагу потпомогао и терет уздржавао, а он као бесан заука се напред у амове. Кола се заљуљаше тако, да паочњак пуче; Јоцан виде да се несрећа приближује, па сави вешто на страну, де је он мислио да ће се у маленим јелама кола зауставити, али и ту наду осујети побеснело кљусе, пошто оно свом снагом на противну страну наже. Паочњак се прекиде, кола се заљијаше и стропошташе се на јеле, клин излете из руде и зеленко тек што осети, да се је опростио терета, узе бег низ брдо а вукући за собом руду и Јоцана, који не пушташе узде из руку. Јоцан је требао само узде да пусти, па би што се њега тиче био спасен, а зеленко нека гледи, како ће до штале доспети; али Јоцан не теде узде упуштати; јер прво и његова је крв међутим била ускипела, а друго могао би се за велик новац кладити, да би се зеленко преко руде стропоштао и врат, или у најмању руку ноге поломио — оба случаја, који код коња све на једно изилазе. Тако он касаше за зеленком; да на овом стрменитом путу не може ово кљусе савладити, то је он знао; али ајд ти само у село, ди је равно, па ћу ти ја показати.

Тако дођоше они међу прве куће; зеленко спази ома, да борба тек сад започиње; те скупивши сву своју снагу, јураше он унапред; скоро су били већ пред пекаревом кућом, кад али сад баш изалажаше ред ђака из преке улице, само стрвина три корака да учини, па би била усред деце. У скоку беше Јоцан пред зеленком. Ужасан судар — и коњ и човек стропошташе се са праском баш пред самом децом, која се с дреком распршташе.

Јоцан се ускоро придиже, а зеленко никако. У оном горопадном трку с брда му је руда све ноге изубијала,

Нека се људи другога кова, последници и поштовачи различитих политичких фантаста, на прилику злогласнога Беконсфилда, који репродуцирају у својој политици неочекиване догађаје и огромне дешаје риторичком романтиком својих младићских романа — нека се ти људи заносе, колико им је души драго, сценичким ефектом и мелодрамским херојизмом те позоришне политике. Као свака декорација, политичке ће илузије одлетети на брзо и сваки ће тада лако да разгледа иза измолованих предела Аркадије грубу и прозаичну јаву.

Ми се чудимо, како су мало поуке извукли државници и народи европски из скорашњег завршетка огромне политичке мелодраме, коју је постунно одигравала у току неких десетак година цела једна династија частољубивих и даровитих глумаца. Глумци ти, истина, нису питали на умору своје другове: „да ли су одиграли ваљано своју улогу?“, као што је питао прототип свију нових Наполеонида, Октавијан-Август. Они нису давали израза ни наивноме сажалевању, што у особи њиховој пропада велики вештак, као што је изрекао у прастаро доба други један император-глумац, који је спаљивао вароши а од живих људи правио машале рад већег ефекта позорнице.

Не, то су били глумци, много паметнији; с тога су и умирали на позорници, не цепајући образине, не одбацујући од себе приљепљене браде и бркове.

Наполеон је први играо улогу непобедногa и силнога римскога Цесара, земаљскога бога, коме су се клањали краљеви. Он је био подједнако глумац на разбојиштима, показујући руком на пирамиде, и на острву св. Јелене, заодевајући се у своје божанствено величије пред наивном околином и наивним стражарима својим. Сваки његов политички састанак са владарима и дипломатама, то је проучена појава по укусу француског псевдокласицизма, онако исто, као и свака реч у његовим мемоарима, диктирана или изречена. Кад прочитамо све, што се односи на тога „великог“ Наполеона, нама падају на ум мантије, котурне, слике Давидове и драме Расинове.

Игра првога Наполеона била је сјајна и генијална, а при свем том и без обзира на затрицу његовог личног генија и генија целог француског народа, она се свршила, као и свака игра. Комендија полубога прогрмила је, полубога је однела судбина, а Француска, која је била господарка света, остала је, на послетку, она иста Француска, ограничена Рајном и Пиринејима, само што је остала понижена и упропашћена...

Али страст за мелодраме није изумрла код француза, који су се васпитавали код Ролена, Расина и Буало. Јави се други глумац истога имена, али не и исте снаге. Он се појавио у вашарском комаду, у коме је окићен био знаменитом тророгом капом а јашио је на беломе коњу, као и „велики“ Наполеон. Комендија се свршила са хамским апсом. Али глумца не збуни први неуспех и он се на брзо јави на позорницу као Цезар, баш као и његов стриц. Он није имао дара за огромну непобедност, али, опет, он је играо обазриво и улоге победитељске. Он није могао да се игра са престолима европским, као капама, на прилику великога учитеља свога, те је с тога раздавао царевине у Мексику. Он собом није могао постати истински Цезар и с тога се уврстио у биографе Цезара. Која троја цезарства могла је допасти и њему у део од тога сјаја француског Цезара, његовога стрица, и римскога Цезара, кога је он узносио, јер, најзад, и он је онако цезарски бацао другоме, као милостињу, царску круну.

Комендија тога копираног Цезара свршила се исто тако тужно, ако и не онако грандиозно, као првога. Ма како да се он упињао да подражава генијалноме глумцу-претку, приређујући походе у Мисир, ако не својих ратника, оно своје царице и кушајући да решава судбину Европе „мановењем“ својих обрва, његова се недаровитост испољила врло брзо.

„Наш је цар сасвим изанђао!“ рекао је један скромни француски дућанџија још за време париске светске изложбе од 1867-ме године, за највеће славе Наполеона III-ег. Народ је на брзо распознао његову образину. Германски бајонет је подера сасвим, а последња трагикомична појава у Седану, где је ограничени глумац последњи пут без успеха облагивао сам себе, предајући свој мач, „пошто му није суђено било да погине предводећи своју војску“, коју је он кукавички издао непријатељу, завршила се срамно на Вилхемовом Вису. Цар-глумац, који је заклао 2-ог декембра слободу Француске и који је у општој забуни украо своју круну, издао је ту своје право порекло и продао је немцима Француску за добру совру и згодне екипаже.

Француска, која је у својој руци држала судбину рата и мира, која је решавала европске ствари, била је разбијена, сломијена, поцепана. И не само то, показало се, да је ниско пала и у моралном смислу, под упливом дуге владавине глумства и шарлатанства.

На послетку, хвала упињању поштених патриота и генија својега народа, Француска се опоравила, уредила се, постала је република. Упропаститељи-глумци беху прогнани и проклети. Али они разапеше шатру на обали гостопримне суседке, којој је у вољи вазда била свака невоља старога пријатеља и савезника. Комендија се настави у Чајзелхорсту. Јадно ђаче, које једва с неким успехом сврши течај војене школе, беше изведено на позорницу, окићено као будући Цезар, те обећеваше измученој, једва дахнулој Француској нове избране догађаје, нове јуначке патње и у једно с њима, нови сјај луде раскоши и ново царство безалаберногa харамиства.

Да подгреје националне нагоне у французима и да их наведе на пут бонапартизма, последњи Наполеонид, с којим су као са лутком, управљале из кулиса веште руке старих грешника бонапартизма, морао је да одигра најлуђу и најглупљу мелодраму своје династије. Он се дигао да стече венац цезарске славе и да докаже свој жарки патриотизам у Јужну Африку, где су енглези, својим насиљем и отимањем туђега добра, довели до очајања јадне дивљаке, који се решише, на послетку, да бране своје колебе и своје њиве својим тршчаним стрелама и каменим копљима противу армстронгових топова и пибодијевих пушака.

Лов на гориле или шимпанзе био би за европљанина исто тако достојан славе, као и ратовање са кафрима.

И кафри умлатише жалосног јунака, не дајући му прилике ни да умре ефектно и према себи, с оружјем у рукама; умлатише га и растргоше га онако исто, као што би са необазривим ловцем могло учинити какво било стадо кабана или павијана.

У том карактерном завршетку последњега Наполеона најпоучљивији је епилог за целу бонапартистичну комендију, која се глупо започела у Мисиру, глупо продужила у Мексику, глупо завршила међу зулусима. Голи Четевајо, који као победилац узима мач првога Наполеона, газећи својом црном петом на прса последњега Наполеона — има ли у историји горе и горчије ироније на јуначке празноверице народне, на неплодно глумство частољубаца, којима је појава — све, а људи су — ништа?

(Продужиће се.)

У посланичким круговима у **Бечу** чује се, да је чески клуб 16. о. м. упитао своје вође, шта је истина од онога, што се о министарској кризи јавно говори и пише. Граф Мартинић је на то одговорно, да ће се ситуасија тек кроз недељу дана разбистрити. За сада је тако стање, да се може како у корист десnице, тако и у корист левице решити. Али пре недеље дана ситуасија се неће променити.

У бечким меродавним круговима говори се, да ће ф. м. л. **Јовановић** бити именован за заповедника босанско-херцеговачког. Војвода Виртемберг ће заузети новоустројено место главног пешадијског надзорника.

---

18. о. м. је био српски посланик, б. министар, Марић у **Бечу** на договору код отсечног престојника барона Швегла, под чијим ће се руководством ти преговори водити. Званични преговори ће се тек тада отпочети, кад и мађарски заступници буду у Беч дошли. Изгледа, да ће Србија одустати од захтева, да се прво утврди свеза српских железница на југоистоку. Вели се, да је српској влади претстављено, да ће се по одређењу аустро-угарских прикључака са јачим нагласком и успехом моћи поступити према Бугарској и Турској а у свези са аустро-угарском владом. С обзиром на избор предузимача оставиће се Србији одрешене руке, али ипак се чини, као да је барон Хирш у највећој милости. Преговори ће трајати 5 до 6 недеља, а с обе стране је жеља да се ствар што пре докона.

За стање питања о присаједињењу крајине хрватској краљевини карактеристичан је чланак из 23. броја „Обзора,“ у ком се међу осталим и ово каже:

„Садањи узвишени носиоц круне, који је најпроменљивије фазе владања доживио, те упознао, да царству нема среће ни јамства, осим у узајамној љубави и вери међу владаоцем и владама, свечано је разглашивао и реч задавао пред свим народима простране монархије, разглашивао је године 1850, године 1860. и после сваке не мало године, да се давно учињена неправда краљевини и крајини, мора укинути и оправдати.

„Све ово имајући на уму, краљевински је одбор мислио, да је сада или никада време, да се изведе, што одавно правица захтева, интерес налаже, будућност очекује, узвишена реч круне зајамчује.

„У народу се зна, шта одговарају краљевинском одбору.

„Најсходније се упоредо обавља обнова нагодбе и спојење крајине, вели царевински одбор, те да сам бог може непосредно проговорити свету, он би царевинском одбору право дао.

„Жалибоже други фактори, назирући без основа у поступку царевинск. одбора некакву пресију на своје одлуке, веле, да се ове две преважне задаће сходније морају обавити једна за другом. Али ни они фактори не таје, да је ово време и крајње и најприличније за спојење крајине.

а сад, како је главом о један камен љуснуо, то је сад као мртав лежао, а из дубоке ране течаше му крв преко очију, која помешавши се са кишницом и земљу црвењаше.

А ево сад сви трчаху амо, људи и жене, а ђаци се наређаше около. Ох, сирото марвинче! зачу се из сваких уста; на Јоцана не помишљаше нико, или највише, кад би тели да га окривљују, како је он могао „сирото марвинче“ тако злоставити.

Боље би било да ми помогнете, да зеленка подигнем, рече Јоцан.

Нико се не маче, само Ана која је такође амо дотрчала, донесе у једној ћупи воде из најближег бунара и стаде главу марвинчетову водом поливати. А при том плакаше она једнако, не погледавши у Јоцана ни један једини пут.

Живодере, проклештино једна! повика у један ма некакав од љутине промукао глас.

Пекар је већ два, три сата седео у пивници, да би у вино утопио свој јед, на који га је надражила свађа са његовим „женскурама“. Тек што је чуо шта се збило, и он је ето дотрчао амо у свом брашнавом оделу, гологлав, само што сад не држаше своје руке у џеповима, већ млаташе песницама под јоцановим носом и уза то ређаше све новије и новије псовке, међу којима је „живодер“ са особитим удовољством понављао.

И сам сам и сувише одеран, рече Јоцан.

А тако је заиста и било. Аљине подеране, руке крваве, и то не само од зеленкове крви, пламтеће лице попрскано блатом — то све чињаше га таким, да би се сваки поле присебан човек пре сажалио, него што би се дао од ма каквог другог чувства савладати; али така човека не беше у овој гомили, може бити осим Ане, по чији глас ни у ком случају не би што вредио, па и да је она свој глас у корист Јоцана и подигла, што она не чињаше.

Тако ти и треба убицо! викаше пекар и млаташе песницама поново Јоцану под носом.

Кад сам убица а оно се узмите на ум! рече Јоцан; но у осталом, ви сте сами себи надробили, сад сами и кусајте.

Тај је прекор и сувише оправдан био, а да не би он у мајстор Хајица довео срџбу да прекипи. Он заману и, пре него што би његова песница пала на Јоцана, он је већ био доле поред његовог зеленка у водено-крвавој каљузи. Тога часа се усправи и зеленко и стајаше сад, дршћући по свем телу.

Дед сад подигните и онога другога, рече Јоцан, корачајући кроз ту гомилу, из које се не нађе ни један јунак, да подигне руку на дугачког убиоца, који је могао пекара Хајица једним ударцем на земљу оборити.

8.

И заиста је то јоцанова срећа била, што се је од његове телесне снаге тако јако зазирало, јер иначе свакако не би идућих дана без личних увреда и злостављања прошао — тако се је село јако у својој омрази на овог сиромака распалило. Што је он могао зеленка његовој судбини оставити, што се је он с опасношћу свога живота ставио између деце и бесвесног живинчета и тако највећу несрећу уклони, да се не би могло никоме замерити, ако он за така своја дела не уште, да га још и лемају, и то свету на видику, на улици — то не помишљаше ни један од њих, или бар не смеде ни један то изустити. Река јавнога мњења била је против њега, па је свакоме било угодније и повољније, да са том реком плива. Кривица за кривицом се гомилала, и наскоро није већ ничега рђавога било, што се није — разуме се, само кад он то није могао чути — том „дугачком убоцу“ пришивало. Он је био и пишман на девојке, и пијандура, и живодер, и дангуба и панталоз — последње ваљда зато, што га нико не теде у службу узети, како је тако нагло отпуштен — а већ о томе нико није ни сумњао, да је и он умешан у дивокрађи, која је по исказу шумара Бостлмана све у бољем цвету, и ма да је он не врши сам, што други опет чак њему самом приписују.

Међутим тај тако од општег мњења презрени човек јадно је животарио. Ма да је он иначе све са лаке стране узимао — сад га је копкала она неправда, како су поступали с њим као са злочинцем, а он не знађаше ни за какво зло, што га је он кад учинио. Он је читаве часове — времена је имао сад доста — проводио у својој таванској комори а при оладнелој лули, јер није имао новаца да купи дувана. Он се је удубљивао у мисли, зашто је тај свет тако рђав, да, из корена баш невољао, те не може ни једнога поштеног јадника на миру да остави?

(Наставиће се.)

„Нема згоде ни прилике, где не би преведри носиоц круне истакнуо нагодбу и спојење крајине.

„По дужности својој, која нам налаже верно бележити све, што у данашњу повест спада, а што нарочито у судбину домовине засеца, ми јављасмо милостива обећања круне учињена узоритом кардиналу и светлом бану. Недавно имађаше високу част и срећу хрватски заступник и делегат В., бити краљевски гост, с њим разговарати опет о нагодби и спојењу крајине. Једно и друго јест вазда на разговору, и на срцу круни. Тражи те точку, рече краљ хрватском заступнику, с које ћете нагодбу склопити, јер ће те онда и крајину спојити, што је највиша добит за Хрватску.

„Па да би се после свега тога нашао човек без душе, који би учинио да се сва ова обећања у ветар разнесу, да се тврда вера у народу потресе, зна ли он, што би све морало следити као плод његове бездушности?»

Из **Скадра** се брзојавља од 17. о. м., да су се у суседном месту Тирани догодили немири, који су изазвати непријатељством међу породицом двају бегова, од којих су једнога заптију убиле. Село се подели на два противничка табора, те је морала војска одавде отићи да ред учини.

Као што се из **Цариграда** јавља, Осман-паша ће се скорим кренути за Петроград неком особеном мисијом.

Засад се чарка по новинама продужује међу енглеским и руским листовима а о оружању Немачке и о аустро-немачком савезу. Тако „Стандард» проглашује тврдњу руског „Норда,» као лажну по којој је савез аустро-немачки на слабим ногама, кад је Немачка морала учинити предлог за увећање војске. Тај полузванични енглески лист вели, да је тај војени предлог баш напротив нов доказ за чврстину савеза, јер он има основа да тврди, да је та мера била предмет разговора дво-канцлерске конференције, за коју се није само време одредило, кад ће се она извести, а да се изведе, то лежи у самој природи догађаја.

„Голос» доноси допис из Париза, у ком се окривљује Немачка, да је пактирала са Пољацима после свршене конвенције међу Русијом и Немачком о деоби Пољске. Оне године, дакле 1863., преговарали су бизмаркови агенти са пољским вођама о успостављању независног пољског краљевства под кнезом Богуславом Радзивилом. У том допису се прети бизмарковом листу „Nordd. Allg. Ztg.», да се причува од порицања ових дата, јер ће иначе нова полемика изазвати даља непријатна откривења.

Из **Софије** се јавља, да ће кнез бугарски тек по своме повратку из Петрограда, у марту, народну скупштину да сазове. Икономов се проноси као будући министар унутрашњих послова. Пређе је био потпретседник уставоверне скупштине у Трнову.

У **Атини** је Трикупис напустио поверено му састављање министарства, пошто је из разговора са опозицијом промерио, да неће моћи већину придобити.

И **Молтке** је морао да заложи своју реч за умножење војске а да утиша немачко узнемирено срце. Он одговара на молбу таког једног срца, које је од њега захтевало, да он цару саветује, да не умножава војску — он дакле вели: „Ко не би жудно желео, да се тешки војени терети почну смањивати, које Немачка, будући у сред великих држава, мора да подноси. Не запушавају владари своје уши пред тим захтевом, но срећније прилике би тек онда наступиле, кад би сви народи дошли до тога сазнања, да је рат, па био он победан, народна несрећа. Али то уверење да створи није ни царева моћ довољна, оно може само из бољег религиозног и моралног одгајења народа произићи и то као плод од млого векова развића, што ми обојица нећемо дочекати.» — У овоме нема ничега новога, до то, да је ово и овако свемоћни немачки ратик Молтке проговорио. Дакле, народи су криви бојевима; а кад су народи и питали за њ̇ово мњење и кад су они долазили до могућности да то искажу, а камо ли и да га остваре!?

Фрејсине са својим кабинетом не може да се похвали са великом наклоношћу претставничког тела, па ни саме његове већине, из које је произишао као кабинетски претседник. Тако слабо успева са својим предлозима и осим оне победе са одбацивањем Луј-Блановог предлога о амнестији, нема шта више да наведе као свој успех. А и у овој последњој ствари изишла је „Реп. Фран.», тај Гамбетин лист, са изненађујућим питањем у јавност: А шта ће бити онда са непомилованима, кад би они, не обзирући се на пресуду, једног дана дошли у Париз? — Заиста изненађујуће и мучно питање, јер због промењене ситуасије у Француској није на-њ лако одговорити, а да се тим одговором задовоље сви републиканци, дакле република, која би тад постала судија велеиздајницима монархије.

У француском сенату је дошао 18. о. м. законски нацрт о врховном наставном савету на дневни ред, по коме су владике из тога искључене, пошто су они сви ултрамонтанци. Жил Симон је критиковао тај владин нацрт и доказивао, да није либералан, пошто допушта само професорима универзитетским, да буду чланови тога савета.

У **Виндзору** ће се 22. о. м. држати министарско веће енглеско, ком ће претседавати краљица и ту ће се њена престона беседа усвојити.

ДОПИСИ.

Ј. П. — У **Модошу** 15. јануара.

Видим да вам из ове наше варошице нико не дописује, нит вам се ко јавља из нашег Модоша — премда се и овде код нас многе ствари догађају које би требало на јавност износити — а нарочито би нужно било објављивати оно, што дознајемо из среза и оближих села, те да ваши читаоци и о овамошњем животу и приликама прегледа добију.

Јуче на св. Саву, усрећио сам се те части, да сам био гост у Гаду, код тамошњег пароха, г. Саве Фемића, коме је имендан био. Лепо ме је дочекао, а и угостио г. парох Фемић, заједно са осталим својим гостима.

По ручку узме нас неколико својих гостију испод руке и проведе нас кроз своју парохијалну кућу. Боме, имали смо шта и видити! Домаћин, свештено лице, показа нам своје имање: Он има своју рођену кућу и даје је сваке године под кирију, има сесију земље, 6 коња, 4 краве музаре, 8 волова, и увек оре своју и парохијалну сесију са своја четир плуга.

Још нам је г. парох Фемић показао и своју марву, као: 165 оваца, 78 свиња, 2 бика, 4 козе, а има и до 300 гусака, 45 ћурака, и кокошију — небројено.

Одведе нас и у амбар где храну своју држи. Има по његовом казивању 485 хектолитра жита, 600 хектолитра јечма, 200 хектолитара кукуруза, 100 хектолитара овса.

Одведе нас у подрум. Имадосмо боме шта и видити: 45 хектолитра ракије, 90 хертолитара вина, 25 хектолитара бермета, 6 бечки пива!

После нас доведе натраг у собу, а на столу довољно вина, бермета, пива, ракије. После здравица приповеда нам домаћин, како му парохијална и своја сесија чист приход доноси преко године: 800 ф. од општине готовог новца 500 ф., кирија од куће 150 ф., градина парохијална 200 ф. Дакле чистог прихода има - 1650 ф.

Ми смо му као гости сви честитали на његовом ревносном заузимању око своје домаће управе. — Овде ће заиста и читајућа публика увидити, да овај свештеник, као слуга божији, није ревностан и способан за домаћу привреду, заиста овако не би ни имућан био.

Зато драги читатељу, труди се са својом економијом, па ћеш заиста напредовати, као и наш мудри отац Сава Фемић.

Мал не заборавих, да наспоменем још нешто, што нам је домаћин преповедао. Лане га је нека хуља извикала по новинама, како је он имућан — но то се њега баш мало и тицало. — Рече, да је поклонио један аков ракије некоме тамо у Темишвару, који га је опет преко новина одбранио — и да он — вели — у оној одбрани ни пера није умочио.

На растанку обећам се попи, да ћу бити тако слободан, да га преко новина похвалим и изнесем на углед народу и свештенству, како је он као парох добар економ и у добром стању се нах оди, — аон одговори, да му неће бити противно!

Зато неће згорег бити, ако се читајућа публика, а нарочито наши ратари угледају на г. попа Саву из Гада, па да и они овако се труде, те ће заиста и код њих оваки благослов божији бити, као и у кући гадскога попе.

Ми, кад погледимо овде у Модошу нашег г. пароха, попа Миту, како он једва и силом живи на овој доброј парохији модошкој, онда се тек морамо дивити гадскоме свештенику. Ал нашем се попи није чудити: — ми имамо овде билијар и кафану, па му ту сав приход парохијални иде, — за то више пута чујемо, да је и гладан код куће своје. — А наш је попа Мита заиста изображен и пун знања свештеник и доброга морала, једном речи, достојан за варошкога попа — само што није тако имућан као гадски парох.

Као што ће бити познато читајућој публици, ми овде у Модошу имамо сремски суд — те чешће виђамо да се лопови, који краду, хватају и пред суд доводе. — Ове године видимо таких случајева и сувише, а као да ће их све више бити. Тешка времена настају. Оскудица на све стране, а несигурност јавна ту оскудицу само загорчава....

РАЗЛИЧИТО.

— У бечким и пештанским листовима било је спомена о најновијем царском одликовању владике Анђелића. Загребачке „Народне Новине» доносе о томе ову званичну белешку:

„Његово ц. и кр. Величанство благоизволело је прев. решењем од 20 (8) јануара о. г. бачкоме грчко-источноме владици и администратору карловачке епархије и српске митрополије, Герману Анђелићу, премилостиви подарити достојанство тајнога саветника».

— Руска царица је тешко оболела. Услед те болести, она се још летос кренула из Русије у топле крајеве јужне Француске, да у њима потражи лека своме порушеном здрављу. Царица пати од суве болести, а та је болест код ње тако развијена, да јој, по уверавању стручних људи, лека више нема. Увиђајући зар и сама да тако са својим здрављем стоји, она се решила, да се врати назад у Русију, те да бар још једном види своје миле и драге, и јуче — у суботу — она се кренула из Кана на далеки пут у постојбини, коју може бити ни видити неће.

△ У Русији има данас осам универзитета: у Петрограду, Москви, Харкову, Кијеву, Казану, Одеси, Дерпту, и Варшави. На петроградском универзитету предавало је 1878 годинс 91 професор различите науке; на московском 104 проф.; на харкофском 71 проф.; на кијевском 76, на одесском 44.; на дерпском 67; на варшавском 60 профессора. По број слушалаца стајали су ти универзитети овако: петроградски је имао 1499; московски 1615; харковски 611; кијевски 835; казански 608; одески 383; дерпски 818; варшавски 532. То износи свега6901 слушалац редовни; а нередовних било је 336. Сем тога, московски универзитет има 207 лекарских помоћника, а варшавски 111 фармацеута. Према струкама деле се слушаоци овако: философско-филолошка струка 807; правичка 1590; физичко-математичка 1381 медицинска 2671; у оделењу за источне језике (петр. универ.) 27 слушалаца. У дерпском универзитету има сем тога у богослов. струци 89 слуш. На помагање слушалаца у тим универзитетима потрошено је: на петроградском 91,640 рубаља на 376 слуш.; на московском 107.160 руб. на 405 слуш.; на харковском 42.875 руб. на 178 слуш.; на кијевском 30.157 руб. на 110 слуш.; на казанском 51.155 руб, на 214 слуш.; на одеском 27.211 руб. на 141 слуш.; на дерпском 14.240 руб. на 63 слуш.; на варшавском 26.402 руб. на 118 слушалаца. — Ови бројеви сами за себе говоре. Они казују, да Русија спрема себи сјајнију будућност, но што њени душмани мисле. А они, који Русија варварком земљом називају, треба да завире у какву му драгу школу руску, па да виде како изобилују са свим научним сретствима и свачим што је нужно за изучавање у тим заведењима.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је:

1. број

СМОТРЕ,

ЛИСТ ЗА НАУКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ЗАБАВУ.

Уређује

Никола Марковић.

„**Смотра**» доноси популарно писане чланке из природних и друштвених наука, у којима ће износити најновије научне резултате, и који ће се бавити замашним научним питањима, чија решења поправљају и утврђују правилни поглед на свет и природу, те су тако од уплива на умно развиће људско. „**Смотра**» ће доносити редовно по један забавни прилог (приповетке, новелу и т. д,) Својим књижевним оценама жели да послужи напретку српске књижевности, откривајући непотпуност и премлаћујући олош, а препоручујући честито, а тако исто ће чинити службе и читалаштву, сврћајући му пажњу на ово или оно дело. Извешћима (дописима) из разних места сликаће колико толико културни живот српски. У осталим белешкама објављиваће ситне ствари, које у претходећим рубрикама нису могле бити смештене.

Казавши, шта ће „Смотра» доносити, а узевши у обзир сразмерно ниску цену, надамо се, да ће наш поштовани читалачки свет наћи за вредно, да се овом предузећу, намењено културном напретку народном, обилато одазове.

Први број доноси: Неколико речи у напред од уредништва. — Данило Гурч, приповетка Марка Вовчка од Срдана. — Женскињу (по Мајснеру) од Срдана. — Знање и вера у опште, а с обзиром на наставу посебице. По немач. од ? Критика: Орао, Српски соко, Годишњак, Панчевац, Србин. од -а. — Практичан поступак при настави од Светозара Милетића, Душ. Т. Из српског живота, приповетка Стевана В. Поповића — а. Енох Арден од Алфреда Тенисна, превео Змај-Јован Јовановић од — ћ. Aus Ungarn von Adolf Dux — в. — Наука, књижевност и уметност. Из друштва (допис из Тамишвара, Новога Сада, Панчева. На корицама: Из Земуна, Беле Цркве и Оршаве. Вел. Кикинда, Панчево. — Смеса.)

„**Смотра**» излази двапут месечно: 1. и 16. сваког месеца на великом табаку са црвеним омотачем и стаје за Аустро-Угарску на годину 4 фор. на по године 2 фор., на четврт 1 фор. — За Србију и остале земље на годину 10 динара или фр., на по године 5, на четврт 3. и шаље се на администрацију „Смотре», Josefstadt, Schifigasse 17. Temesvar.

Одговорни уредник П. Јовановић. Власник штампарија „Народног Гласника.» Штампарија „Народнога Гласника.»